

Incompetents i desmemoriats

Text > MARTINA IZE ORTEGA

Incompetències bàsiques, de Damià Bardera, doctor en filosofia per la Universitat de Girona i professor d'educació secundària, ha revolucionat el panorama educatiu català. No es pot pas dir que el debat sobre el descarrilament progressiu del nostre sistema educatiu sigui ben bé una novetat. Acumulem dècades de malestar davant d'aquesta mena de camp d'experimentació sense rumb en què l'aliança de pedagogs i buròcrates ha convertit l'educació en el nostre país. Bardera ha sabut catalitzar tot aquest desconcert amb un estil dur i eficaç, encarnant el «professor de trinxera» que revela als ulls dels lectors les interioritats d'una gran farsa: pedagogs i pedagogies que abanderaren el progrés de l'educació però no fan res més que empitjorar-la; adolescents infantilitzats, incapaços de gestionar la més petita dosi de frustració; cursos i processos burocràtics kafkians (feixucs, poc seriosos i que fan perdre el temps) pels quals els professors han de passar per ser «millors educadors»; famílies incapaces de reconèixer que un professional de l'educació potser en sap alguna cosa, d'educació; la digitalització acrítica (pantalles en lloc de pissarres, pantalles en lloc de llibres, pantalles arreu i mòbils dins les aules),

que havia de suposar una millora en l'adquisició de competències per part dels alumnes, però que ningú no s'ha aturat a rumiar fins a quin punt no fa més nosa que servei.

La situació de l'educació secundària a Catalunya (però segurament seria extrapolable, també, a la primària, com ens ha recordat un llibre de Neus Rossell que està directament emparentat amb el de Bardera: *Tres mesos de vacances i altres alegries de ser mestra*) fa pensar en la mena d'engany descrit per Étienne de La Boétie en el seu cèlebre *Discurs de la servitud voluntària* (1576): un poble sencer que s'ha avesat fins a tal punt al despotisme que ja no el percep com a tal. Bardera descriu un engany semblant i, com el filòsof francès, es proposa obrir els ulls de tots aquells que, de tan acostumats com estan a les absurdes dinàmiques de la nova pedagogia, contribueixen (in)voluntàriament a enfonsar l'educació dels nostres futurs conciutadans.

Tot i que reflecteixi un esgotament personal evident, el llibre de Bardera no és ni derrotista ni desesperançat. El que està en joc és massa valuós per poder-nos ni tan sols plantejar no fer res per redreçar la situació. En les darres pàgines del llibre ens recorda que revertir el declivi del sistema educatiu

referències literàries i metaliteràries que sorprenen el lector i que de vegades fan tremolar la quarta paret. Sense anar gaire lluny, el nom del detectiu protagonista és quasi clavat al d'un famós poeta mort en circumstàncies tràgiques. No hi ha ni una engruna d'autocomplaença, ni en surten gaire ben parats alguns autors actuals, ni les misèries morals de certs editors: fa falta gent com Casals, que digui les coses pel seu nom.

Si bé i com ja s'ha dit, alguns arquetips del *noir* són presents a l'obra, l'autor aconsegueix allunyar-se del to i les formes de la novel·la negra convencional, de manera que el lector en cap moment té la sensació que llegeix una

història de lladres i serenos, sinó una novel·la en la qual la informació es dosifica d'una manera molt hàbil i amb bons girs argumentals que reforcen la solidesa de la trama.

En darrer terme, cal subratllar el poc interès que demostra l'autor envers la correcció política. Aquesta llibertat li permet dibuixar un món que s'assembla molt al de debò, amb totes les llums i les ombres. D'aquesta manera, el sexe i les drogues donen el toc final a una novel·la rica, sòlida i eficaç, però sobretot divertida —el millor adjectiu que, a parer meu, pot rebre una obra—, que mereix una lectura i una relectura per copsar-ne tots els matisos i les referències.

BARDERA POCH, Damià.
Incompetències bàsiques:
Crònica d'un desgavell educatiu.
Barcelona: Pòrtic, 2024. 115 p.

actual encara és possible, però que no ho podem fer si no sabem d'on venim i cap a on anem. Per això és imprescindible la tan desprestigiada memòria. La individual i la col·lectiva. Una memòria crítica del passat, que ens permeti discriminar quins elements de la pedagogia tradicional hem de recuperar i revalorar i quins hem de descartar. I entre aquests, precisament, té cabuda la memòria individual, tan menystinguda, però sense la qual es fa impossible acreditar un coneixement autèntic.

L'alternativa que ens espera, si no: una societat d'incompetents i desmemoriats.

CASALS, Jordi. ***Interpretar els senyals.*** Premià de Mar: Llibres del Delicte, 2024. 224 p.